

Tillsynsplan 2020 – 2023

Enligt Alkohollagen, Lagen om tobak och liknande produkter samt Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel

Vi gör plats för växtkraft

Krokoms kommuns styrdokument

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

POLICY – Krokoms kommuns hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Socialnämnden Krokoms kommun

Datum: 2020-02-25

För revidering ansvarar: Alkoholhandläggare

Dokumentet gäller för: alkohol-tobak och receptfria läkemedelstillsyn

Dokumentet gäller till och med: 2023

Sammanfattning

Tillsynsplanen gäller Alkohollagen (2010:1622), Lagen om tobak och liknande produkter (LTLP 2018:2088) samt Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730).

Tillsynsplanen omfattar tillsyn över försäljning av alkoholhaltiga drycker, samt alkoholserving, försäljning av tobaksvaror och liknande produkter, och rökfria miljöer samt försäljning av receptfria läkemedel.

Tillsynen delas in i förebyggande-, inre- samt yttre tillsyn. Där den yttre tillsynen är den tillsyn som sker på verksamheterna.

Tillsynen prioriteras efter den risk som verksamheten antas medföra.

Syftet med denna tillsynsplan är att tillsynen ska vara ändamålsenlig, och ske på ett systematisk vis. Tillsynsplanen ska bidra till att tillsynsarbetet sker strukturerat med mätbara och uppföljningsbara mål.

Innehåll

1	Alkohol	7
1.1	Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622)	7
1.2	Syfte.....	7
1.3	Tillsyn av serveringsställen	7
1.3.1	Förebyggande tillsyn	7
1.3.2	Inre tillsyn	8
1.3.3	Yttre tillsyn.....	8
1.3.4	Samordnad tillsyn.....	9
1.4	Prioritering av tillsynsobjekten.....	9
1.4.1	Mycket hög prioritet:.....	9
1.4.2	Hög prioritet	9
1.4.3	Låg prioritet.....	10
1.5	Folköl.....	10
1.5.1	Egenkontrollprogram	10
1.5.2	Kommunens tillsyn	10
2	Tobak	12
2.1	Tillsyn enligt lagen om tobak och liknande produkter (LTLP 2018:2008).....	12
2.2	Syfte.....	12
2.3	Tillsyn av detaljhandel.....	12
2.3.1	Förebyggande tillsyn	12
2.3.2	Inre tillsyn	12
2.3.3	Yttre tillsyn.....	12
2.3.4	Egenkontrollprogram	13
2.4	Tillsyn av Rökfria miljöer	13
2.4.1	Tillsyn av rökfria skolgårdar	13
2.4.2	Tillsyn av rökfria utomhusmiljöer.....	13
2.4.3	Tillsyn av rökfria inomhusmiljöer.....	14
3	Receptfria läkemedel	15
3.1	Tillsyn enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730) LVFS 2009:20, och Läkemedelsverkets föreskrifter om handel med vissa receptfria läkemedel.	15
3.2	Syfte.....	15
3.3	Tillsyn av detaljhandel.....	15
3.3.1	Inre tillsyn	15
3.3.2	Yttre tillsyn.....	15
3.4	Egenkontrollprogram.....	15

1 Alkohol

1.1 Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622)

Alkohollagen är en skyddslagstiftning med målet att begränsa alkoholens skadeverkningar. Den alkoholpolitiska hänsynen ska ha företräde framför företagsekonomiska och näringspolitiska ställningstaganden. Lagen begränsar tillgängligheten på alkohol genom att endast sådana serveringsställen som uppfyller alkohollagens högt ställda krav ska få tillstånd att servera alkohol. Alkohollagen innehåller också bestämmelser om servering och detaljhandel med folköl.

Kommunerna är skyldiga att utöva tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622).

Det är kommunen och polisen som utövar den direkta tillsynen över restauranger med serveringstillstånd. Folkhälsomyndigheten och Länsstyrelsen som har, med undantag av de begränsningar som anges i 9 kap 3 och 4 §§, tillsyn över kommunernas arbete inom länet. Länsstyrelsen ska även biträda kommunerna med rådgivning.

1.2 Syfte

Syftet med tillsynen är att förebygga och korrigera brister som kan uppstå vid servering av alkoholdrycker och försäljning av folköl.

1.3 Tillsyn av serveringsställen

Servering av starköl, spritdrycker, vin och andra jästa alkoholdrycker samt alko-glass får endast ske av den som meddelas serveringstillstånd. Av alkohollagen (2010:1622) framgår att servering endast får ske i sådan omfattning och sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomar finns även åldersgränser angivna i lagen.

De förutsättningar som gäller för att få serveringstillstånd ska vara uppfyllda även efter det att tillstånd meddelas.

Ovanstående ligger till grund för Krokoms kommuns tillsynsarbete riktat mot restauranger med serveringstillstånd. Tillsynen består av förebyggande, inre, yttre och samordnad tillsyn.

1.3.1 Förebyggande tillsyn

För att skapa en god grund för dialog, förståelse och samarbete mellan kommun och tillståndshavare sker den förebyggande tillsynen genom information, rådgivning och utbildning.

Den förebyggande tillsynen i Krokoms kommun ska ske genom:

- Att krögare och serveringspersonal årligen bjuds in till utbildning i ”Ansvarsfull Alkoholservering”. Den utbildningen sker i samverkan med Åre och Östersunds kommuner.
- Att krögare kontinuerligt under året bjuds in till informationsträffar i samarbete med Krokoms kommuns Näringslivsenhet.
- Att handläggare finns tillgängliga för samtal och besök.

- Att informationsmaterial om bestämmelser i alkohollagen är uppdaterat på hemsidan, och finns tillgängligt för krögare och allmänheten.

1.3.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen är av administrativ karaktär och sker kontinuerligt under året.

Under sensommar/höst utförs en kontroll och uppföljning av tillståndshavarens personliga och ekonomiska förhållanden. Kontrollen sker genom remissförfarande till exempelvis Skattemyndigheten, Kronofogden och Polismyndigheten.

Under vintern utförs en inre tillsyn genom att granska inkomna restaurangrapporter från tillståndshavarna.

Den inre tillsynen innefattar även en fortlöpande bevakning av restaurangernas marknadsföring på hemsidor, Facebook och övriga annonser och dylikt under hela året.

Den inre tillsynen i Krokoms kommun ska ske genom:

- Att tillståndshavarna av stadigvarande serveringstillstånd och personer med betydande inflytande i serveringsverksamheten årligen kontrolleras gällande personlig- och ekonomisk lämplighet, genom remissförfaranden.
- Granskning av restaurangrapporterna.
- En fortlöpande bevakning av restaurangernas marknadsföring, framförallt på hemsidor, Facebook och annonser med mera.

1.3.3 Yttre tillsyn

Yttre tillsyn avser den tillsyn som sker på serveringsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt alkohollagens bestämmelser. Den yttre tillsynen genomförs årligen av kommunens tillsynsgrupp och alkoholhandläggare, och om möjligt i samverkan med andra myndigheter. Tillsynen fokuserar på de största riskerna, och vidtar de åtgärder som är nödvändiga så att de avvikelser som upptäckts i kontrollen åtgärdas inom utsatt tid. Tillsynsarbete sker genom en plan där olika fokusområdet kontrolleras extra under en viss tidsintervall, enligt nedan.

Vid den yttre tillsynen kontrolleras alltid att:

- servering inte sker till minderåriga
- ordning och nykterhet råder på serveringsstället
- servering inte sker till märkbart påverkade personer
- servering sker inom serveringsytan
- lagad mat tillhandahålls under hela serveringstiden
- det finns ett allsidigt matutbud
- serveringsansvarig personal finns på plats
- det finns alkoholfritt alternativ

Följande kontrollpunkter uppmärksammas extra under 2020

- Att servering inte sker till minderåriga, eller märkbart påverkade personer
- Att all försäljning registreras i ett kassaregister och att kunden erbjuds ett kvitto.

Följande kontrollpunkter uppmärksammas extra under 2021

- Att utbudet av alkoholhaltiga drycker överensstämmer med beviljat tillstånd.
- Att det finns alkoholfria alternativ

Följande kontrollpunkter uppmärksammas extra under 2022

- Att servering sker inom serveringsytan.
- Att servering inte sker före eller efter beviljad serveringstid, och att serveringsstället är tomt på gäster senast en halvtimme efter stängning.

Följande kontrollpunkter uppmärksammas extra under 2023

- Att de som serverar alkohol är anställd av tillståndshavaren eller inhyrd från ett bemanningsföretag.
- Att marknadsföring inte är påträngande.

1.3.4 Samordnad tillsyn

Samordnad tillsyn med andra myndigheter så som Skatteverket, Polismyndigheten, Räddningstjänsten eller Bygg- och miljönämnden sker om möjligt vid ett par tillfällen per år. Samordnad tillsyn sker med fördel vid de tillställningar som klassas som mycket hög risk, enligt prioritering av tillsynsobjekt.

Med samordnad tillsyn avses ett fördjupat tillsynsarbete som myndigheterna planerar och genomför tillsammans. Dessa myndigheter deltar med stöd av den lagstiftning som gäller för deras respektive sakområde.

- Räddningstjänsten ansvarar för brandsäkerhetsfrågor så som utrymningsvägarna och SBA (systematisk brandskyddsarbete)
- Miljönämnden ansvarar för livsmedels- och hälsofrågor.
- Skattemyndigheten ansvarar för bokföring, kassaregister och personalliggare.
- Polismyndigheten har samma tillsynsansvar som vid kommunens yttre tillsyn.

1.4 Prioritering av tillsynsobjekten**1.4.1 Mycket hög prioritet:**

De tillståndshavare som har tillstånd för servering till allmänheten och har ett återkommande nöjesutbud för unga eller vuxna, eller ett serveringsställe som har återkommande brister, exempelvis:

- Stadigvarande säsongsrelaterade nöjesrestauranger/pubar med omfattande alkoholförsäljning
- Återkommande tillfälliga serveringstillstånd för allmänheten med inriktning på ungdomlig publik.
- Serveringsställen med återkommande störningar.
- Tillståndshavare som meddelats erinran eller varning.

1.4.2 Hög prioritet**De tillståndshavare som har tillstånd till allmänheten, till exempel:**

- Nöjesutbud förekommer tillfälligt under viss period.
- Serveringsställen som vänder sig till unga.
- Restaurang med omfattande alkoholförsäljning.

- Serveringsställen med brister och/eller förseelser av mindre allvarlig karaktär.
- Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten med högt nöjesutbud.

1.4.3 Låg prioritet

Lunchrestauranger eller restauranger med stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten där restaurangens gäster i huvudsak är familjer och äldre, eller tillståndshavare med festvåningsrättigheter och de som vänder sig till slutna sällskap. Där tillsyn sker främst genom förebyggande och inre tillsyn.

Exempelvis serveringsställen med:

- låg försäljning
- inget nöjesutbud
- inga kända störningar

1.5 Folköl

Med folköl avses en öl med alkoholhalt som överstiger 2,25, men understiger 3,5 volymprocent och benämns som öl i alkohollagen.

Den som bedriver detaljhandel med försäljning av folköl, och den som bedriver servering av folköl, är skyldig att anmäla det till kommunen.

Anmälan ska ha kommit in till kommunen innan försäljning, eller servering påbörjats. Kommunen utövar tillsyn enligt alkohollagen.

1.5.1 Egenkontrollprogram

Enligt alkohollagen ska den som bedriver detaljhandel eller servering av folköl ha ett egenkontrollprogram. De som bedriver detaljhandel eller serverar folköl ska utöva en särskild tillsyn över försäljningen och följa de rutiner som presenteras i egenkontrollprogrammet.

1.5.2 Kommunens tillsyn

Tillsynen över försäljning och servering av folköl ska främst inriktas på att ge råd, stöd och information till näringsidkarna, det vill säga förebyggande tillsyn.

Kommunen kan dock ingripa med försäljningsförbud eller om det bedöms som en alltför ingripande åtgärd, besluta om att meddela varning.

En av alkohollagstiftningens viktigaste uppgifter är att förhindra försäljning av öl till minderåriga. Genom tillsynen, som bland annat innebär att kommunen kontrollerar att handlarna har ett egenkontrollprogram, påminns verksamheterna om vikten av att följa lagen gällande åldersgränser och att ha egna rutiner i butiken för att klara det.

Varje anmält försäljningsställe får ett årligt besök. Vid behov kan flera tillsynsbesök genomföras på ett och samma försäljningsställe.

Vid tillsynsbesöket ska tillsynspersonalen:

- Överlämna aktuell och relevant information om bestämmelser i alkohollagen.
- Försäkra sig om att försäljningsstället har ett egenkontrollprogram som följs och är anpassat efter verksamhetens behov och förutsättningar.

- Försäkra sig om att det på försäljningsstället finns minst en tydlig och klart synbar skylt som informerar om förbudet mot att sälja eller lämna ut folköl till den som inte har fyllt 18 år.
- Försäkra sig om att verksamheten även säljer matvaror.

2 Tobak

2.1 Tillsyn enligt lagen om tobak och liknande produkter (LTLP 2018:2008).

En tobaksvara är en vara som innehåller tobak, till exempel cigaretter, cigarr, cigariller, pip- och rulltobak, snus, tuggtobak, portionstobak, råttobak och tobak till vattenpipa, samt e-cigarett och tillhörande påfyllnadsbägare.

2.2 Syfte

”Denna lag syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och liknande produkter, samt med exponering från rök från tobak och utsläpp från liknande produkter. (SFS 2018:2088 1kap).

Ett tillstånd beviljas endast den som visar att han eller hon är personligt och ekonomiskt lämplig att utöva verksamheten.

Kommunen kan hämta information om sökande från exempelvis Polismyndigheten, Skattemyndigheten och Kronofogden.

Kravet på tillstånd gäller endast tobaksvaror, för e-cigarett och påfyllnadsbehållare räcker det fortsatt med att göra en anmälan till kommunen.

2.3 Tillsyn av detaljhandel

2.3.1 Förebyggande tillsyn

För att skapa en god grund för dialog, förståelse och samarbete mellan kommun och tillståndshavare sker den förebyggande tillsynen genom information och rådgivning.

Den förebyggande tillsynen i Krokoms kommun sker genom:

- Att tobakshandläggare tillsammans med Näringslivskontoret årligen bjuder in handlarna till informationsträffar.
- Besök hos handlarna.
- Att hemsidan uppdateras kontinuerligt så att informationen är aktuella och tillgängliga för handlarna och allmänheten.

2.3.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen är en administrativ tillsyn som består av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas personliga- och ekonomiska förhållanden.

- Den inre tillsynen sker genom remissförfrågningar till skattemyndighet, och Polismyndighet.

2.3.3 Yttre tillsyn

Yttre tillsyn avser den tillsyn som sker hos detaljhandeln, eller på serveringsstället, i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt tobakslagen.

Den yttre tillsynen genomförs av kommunens tobakshandläggare minst en gång per år.

Vid tillsynen kontrolleras främst:

- Skyltning om 18 årsgräns
- Personalens rutiner för att motverka att tobak säljs till minderåriga
- Marknadsförening och skyltning.
- Hälsovarningar, produktpresentation och identitets- och säkerhetsmärkning.
- Tillhandahållande och anmälan av e-cigarett och påfyllnadsbehållare.
- Tillhandahållande av nya tobaksvaror i andra fall än när det gäller gränsöverskridande distansförsäljning.
- Om egenkontrollprogrammet är ändamålsenligt och anpassat för verksamheten.

2.3.4 Egenkontrollprogram

Varje försäljningsställe med tobaksvaror ska ha dokumenterade rutiner kring arbetet med tobaksförsäljning.

Rutinerna ska innehålla en beskrivning av hur personalen ska utbildas, ålderskontroll, marknadsföring och märkning av tobaksvaror.

Egenkontrollprogrammet ska fungera som stöd för personalen på försäljningsstället och serveringsstället.

2.4 Tillsyn av Rökfria miljöer

Ansvar för rökfria miljöer ligger på den som har praktiska möjligheter att se till att bestämmelserna om rökförbud följs, nämligen ägaren eller den som på annan grund (exempelvis i egenskap av hyresgäst eller arrendator) disponerar över en lokal, ett annat utrymme eller ett område utomhus. Kommunerna utövar tillsyn över att reglerna i lagen om tobak och liknande produkter och anslutande föreskrifter följs. Tillsyn sker fortlöpande under året med prioritet på rökfria skolgårdar, vilka besöks minst en gång per år.

2.4.1 Tillsyn av rökfria skolgårdar

Tillsyn av rökfria skolgårdar sker en gång per år. Om det vid tillsynsbesöket uppmärksammas rökning, eller annan avvikelser på skolgården, följs avvikelserna upp tillsammans med folkhälsosambordnare, kontakt tas med rektor och nytt besök planeras. Tillsynen sker vart annat år i tillsammans med skolans rektor och representanter från elevrådet, och annan utav skolan bestämd person, samt Krokoms kommuns folkhälsosamordnare. Om möjligt inleds det besöket med ett kort möte med ovan nämnd skolpersonal och elevråd.

Vid tillsynen kontrolleras främst:

- Rökning, eller uppgifter som tyder på att rökning sker på skolgården.
- Förebyggande åtgärder
- Skolans tobakspolicy
- Att askkoppar är borttagna och att skolan satt upp skyltar om rökförbud.

2.4.2 Tillsyn av rökfria utomhusmiljöer

Lagen om tobak och liknande produkter öppnar upp för en rökfri utomhusmiljö, vilket innebär att allmänheten ska ha rätt att vistas på/i allmänna utomhusmiljöer utan att besväras av tobaksrök. Det är alltså inte längre tillåtet att röka utomhus på

avgränsade områden där allmänheten har tillträde. Tillsynen av dessa områden sker fortlöpande under året, och vid akuta störningar som rapporterats in från allmänheten i samverkan med Polismyndigheten

Rökning är inte tillåten utomhus på följande platser:

- Perronger, busshållplatser, taxizoner och andra områden i anslutning till färdmedel, så som biljettområden och gångbanor i anslutning till spårområde.
- Uteserveringar och områden utanför restauranger och caféer.
- Inhägnade platser utomhus, ex idrottsanläggningar och utomhuskonserter.
- Lekplatser som allmänheten har tillträde till.
- Entréer till lokaler som omfattas av rökförbudet ex restauranger, järnvägsstationer och vårdcentraler etc.

2.4.3 Tillsyn av rökfria inomhusmiljöer

Tillsyn av rökfria inomhusmiljöer sker först och främst av kommunens hälsoinspektör.

3 Receptfria läkemedel

3.1 Tillsyn enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730) LVFS 2009:20, och Läkemedelsverkets föreskrifter om handel med vissa receptfria läkemedel.

3.2 Syfte

Bestämmelserna syftar till att säkerställa att läkemedel inte hanteras och säljs på ett sådant sätt att de skadar människor, egendom eller miljö samt att läkemedlets kvalitet försämras.

3.3 Tillsyn av detaljhandel

Kommunen ska enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel kontrollera efterlevnad av lagen och dess föreskrifter. Vid brister rapporteras dessa till Läkemedelsverket.

3.3.1 Inre tillsyn

Den inre tillsynen utförs genom att kontrollera att försäljningsstället är aktivt, och anmält hos Läkemedelsverket. Detta kontrolleras genom att stämma av de listor på anmälda/avanmälda försäljningsställen som skickas ut från Läkemedelsverket varje månad.

3.3.2 Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen sker genom att minst 1 gång per år besöka verksamheten och kontrollera:

- Att försäljningsstället har ett anpassat egenkontrollprogram.
- Att försäljningsstället följer de rutiner som finns i egenkontrollprogrammet.
- Att exponering/förvaring av läkemedel sker enligt Läkemedelsverkets föreskrifter.
- Att sortiment överensstämmer med Läkemedelsverkets föreskrifter.
- Att inga läkemedel säljs till de under 18 år, och att det finns uppsatta skyltar som informerar om detta.
- att reklamationer och returerna sker enligt gällande rutiner i egenkontrollprogrammet.

3.4 Egenkontrollprogram

Egenkontrollprogrammet ska bestå av skriftliga instruktioner som på ett tydligt sätt beskriver hur läkemedel ska hanteras och säljas i verksamheten. Det ska fungera som ett stöd för personalen och leda till en säker läkemedelshantering